

Deres ref.:

Vår ref.:
07/00157

GK

Dato:

30.03.2007

HØRINGSUTTALELSE - ARTOTEKORDNING

Utsmykkingsfondet for kunst i offentlige bygg (heretter UFOB) finner at forslaget om mulig innføring om ny artotekordning kan være både utfordrende og interessant i forhold til styrking på et bredt kunstfelt og også for å trekke frem i offentlighetens lys de mer marginalt eksisterende områder av kunstnerisk produksjon i forhold til allmennheten. Samtidig presenterer høringsdokumentene åpenbare vanskeligheter knyttet til logistikk og til definisjon av hensikt og målgrupper. Problemstillingene rundt artotekordningen er i et nøtteskall hvorfor, hvordan og for hvem. Høringsdokumentene klargjør ikke automatisk svarene, og prinsipielle spørsmål berøres til dels sekundært: Er artotektanken passé? Tilhører den en annen tids behov? Med alle de negative erfaringene som fremkommer i dokumentene undrer vi oss derfor på om spørsmålsstillingene heller burde være om det offentliges satsing på kunst skal løftes til et helt annet nivå både av hensyn til kunstnerne, til kunsten og til publikum. Og: Kan vi se for oss nye og bedre metoder enn et artotek å kanalisere kunst ut på? Har vi noen visjoner om hvilke formidlingsutfordringer fremtidens kunstuttrykk vil by på?

Vi konstaterer at det fortsatt er artoteket som er aktuell problemstilling, og ser fra dokumentene det gledelige i at andre land høster bedre erfaringer ved mer ambisiøs satsing. Generelt vil UFOBs holdning alltid være at positive tiltak som kan styrke publikumsinteressen for samtidskunstens mangslungne virkefelt bør få vår prinsipielle støtte. Samtidig vil det tjene fullstendig mot kunstens og kunstnernes hensikt å gjenopplive og redefinere en artotekordning uten at den er bygget på et solid økonomisk grunnlag, en avklart idé om hensikt, omfang og avgrensing, samt en klar plassering av ansvar for administrativ styring.

Mer praktiske problemstillinger vi ellers har reflektert over i forhold til en eventuell etablering av en ny artotekordning er disse:

Om målgruppe - kunstnere:

- En enkel filosofi: skal vi først nytenke artoteket, la ambisjonen være å matche eller forbigå de beste sammenlignbare ordninger andre har etablert. Høringsdokumentene drøfter kort andre land. Grundigere studier her vil sikkert være formålstjenelig.
- Utgangspunktet for artotekordningen antas å være arbeider fra norske kunstnere. Siden kunsten/kunstnerne ikke lever isolert er det naturlig at artoteket også løfter blikket utover nasjonale grenser og har et relevant og våkent blikk på den internasjonale kunstscenen norske kunstnere utvikler seg i.

- 2008 er Mangfoldsåret. Artoteket må forholde seg til nye kunstuttrykk som er i ferd med å etablere seg i det norske samfunnet og globalt. Det bør nedfelles i all tenking knyttet til artoteket en naturlig og ekspansiv toleranse for fremmede kunstuttrykk enten de er genreoverskridende, eksperimenterende, kritiske, etnisk betingede, kulturelt miksede etc.
- Artoteket må dekke et så bredt felt av kunstneriske uttrykk som overhode praktisk mulig. Praktisk tenking må tilpasses den aktuelle kunsten, ikke omvendt.
- Utvalgene/innkjøpskomiteene bør være tverrfaglige og der kunstnerrepresentasjon er like selvfølgelig som den kunstteoretiske og det brukerorienterte. Ettersom artoteket bør ha stor bredde bør flere utvalg nedsettes – gjerne parallelt og med nødvendig hurtighet i turn over. Et landsomfattende artotek vil behøve flere innfallsvinkler knyttet både til kunstfeltet, aktuelle kunstnere og brukerkrav.
- Vi antar at i den politiske tenkingen rundt ny artotekordning vil hensynet til målgruppen **kunstnere** veie særskilt tungt, og at artotekordningen forankres i sammenheng med målsettinger som nedfelles i den tillyste levekårsundersøkelsen for kunstnere og en ny kunstmelding. Vi minner om St.meld. 41 (1975-6) *Kunstnere og samfunnet* som i alle år siden da har vært styrende for tverrpolitisk tenking om kunst, bl.a. gi flere arbeidsoppgaver og skape bedre inntektsmuligheter for kunstnerne.

Om målgruppe – allment publikum:

- En målgruppe synes å være det allmenne publikum basert på den klassiske begrunnelse om kunstdannelse, kunstforståelse, folkeopplysning og kanskje også som likeverdighetsprinsipp: regional/lokal tilgjengelighet. Dette er kanskje en noe datert tenking. I UFOBs arbeid gjennom 30 år med kunstproduksjon og kunstutplasseringer i det ganske land har vi vært med å skape et langt høyere bevissthetsnivå og interesse for samtidskunsten enn begrep som "dannelse" synes å inneholde. Publikums forventning til deltakelse i å definere kunstarenaen er dessuten ikke lenger passiv. Artotekordningen vil med andre ord møte et krevende publikum som ikke vil finne det interessant å bli tilbudt noe som ikke fungerer teknisk og administrativt optimalt og som samtidig er hurtig og enkelt å håndtere. De vil også forvente et svært rikholdig og til enhver tid oppdatert kunstsamling, det være seg nettbasert kunst eller fysisk gjenstand. En kan tenke seg at jo bedre og bredere artoteket er, jo flere vil benytte den, og jo større blir kravene om aktualitet.
- Vi foreslår en tenkning om brukerrepresentasjon i innkjøpskomiteene/kunstutvalgene. Vår erfaring i UFOB er at slik representasjon i kunstutvalg gir nyttig faglig dialog og utvidet forståelseshorisont for **alle** involverte. Dette skal selvfølgelig ikke forstås slik at konsensus etterstrebes på bekostning av kunstnerisk kvalitet eller integritet.
- Vi vil tro at en ordning der publikum gis mulighet til å kjøpe kunst fra artoteket er en fordel for både publikum og kunstnere. Vi peker i den forbindelse på Arts Council Englands finansieringsordning om offentlige rentefrie lån til publikum som ønsker å kjøpe samtidskunst og foreslår at en tilsvarende ordning utredes i forbindelse med salg fra artotekordningen. På den annen side: en kjøp/salg-ordning fra et offentlig finansiert artotek vil kanskje møte kritikk fra private aktører i kunstmarkedet og skape problemer for ordningen.

Om målgruppe – institusjoner:

- Vi antar at filosofien for kunstepakker for institusjoner i et artotek baserer seg på en helt annen tenking enn den som praktiseres i UFOB ved offentlige utsmykkinger. Dette er et komplekst felt med mange interessekonflikter som kanskje bør diskuteres særskilt. Kort kan vi si at mens UFOB er opptatt av større kunstneriske grep i offentlige byggs

fellesareal og offentlige miljøer, vil vi anta at et tradisjonelt artotek vil henvende seg til de mer personlige og intime rom: kontorinteriører, møterom og sykerom i institusjonene, for stuer og oppholdsrom i de private hjem. Vi vil anbefale at innkjøpskomiteene/kunstutvalgene hele tiden diskuterer prinsippene og forståelsen av hva et innkjøp til artoteket betyr for alle impliserte.

- Det antas at hensyn til brukergruppen institusjon vil være den minst problematiske å håndtere forvaltnings- og distribusjonsmessig. Her finnes det mye og relevant erfaring om hvordan ting kan gjøres.
- Samme argumenter for representasjon i kunstutvalgene gjelder for institusjonene som for allment publikum når det gjelder brukerhensyn.

Om distribusjonssystem:

- Som vi skrev innledningsvis er det nødvendig å plassere ansvaret for den administrative håndtering av artoteket hos en part. Det bør være en større institusjon som er vant med å håndtere spørsmål knyttet til transport, distribusjon, forsikring, forvaltning, formidling etc. Nasjonalmuseet med Riksutstillinger antas å være den som vil ha minst problem med å innlemme og håndtere en ambisiøs artotekordning i sin eksisterende organisasjonsstruktur.
- Plassering av ansvaret for artoteket lagt til en institusjon betyr ikke at man ikke kan ha kunsthaglige samarbeidspartnere regionalt. Kunstnersentrene nevnes som en mulig utlåns-/samarbeidsinstans i distriktene. Vi antar det vil være gunstig for kunstnersentrene å ha flere faglige samarbeidsprosjekter med nasjonale institusjoner, også med artotekordningen. For flere sentre vil muligheten til en lavere terskel overfor ikke-tradisjonelle brukere sikkert også virke positivt både for dem selv og for deres kunstnere.

Avslutningsvis vil vi håpe at det ved etablering av artoteket ikke straks vil knesettes en rigid styringsform eller en "korrekt" tenking om kunstinhold og filosofi. Artoteket må hele tiden være levende i takt med hva som rører seg både på samtidskunstfeltet og hos brukerne.

Med vennlig hilsen

Gro Kraft
direktør